

פרוטוקול מס' 7
מישיבת ועדת החנוך והתרבות
שהתקיימה ביום ב' י"ז בחשוון תשמ"ה, 12.11.84, בשעה 11.30

בנוכחות:

חברי הוועדה:
נ' רז - היו"ר
מ' פלד
א' סרטני
פ' גולדשטיין
א' הראל
ב' שליטא

מוזמנים:
מ' ינון - יו"ר רשות השידור
א' פורת - מנכ"ל רשות השידור
ט' סער - מנהל הטלויזיה בעברית
י' בראל - מנהל הטלויזיה בערבית
ג' לב-ארי - מנהל הרדיו בעברית
א' סחייק - מנהל הרדיו בערבית
א' אבנר - יועץ ליו"ר הרשות
ר' בן-ישי - מנהל גל"צ
י' פלג - מנהל לשכת העתונות הממשלתית
ר' נחמן - מישנה למנכ"ל
נ' אדמון, נ' ברון, ש' אמור, ק' גרדוש - חברי הוועד המנהל
ב' ניסים - משרד החנוך

מזכירת הוועדה: ר' קפלן

הקצרנית: ת' בהירי

סדר-היום: פגישה עם מליאת רשות השידור
בחירת ועדות מישנה

(נתקבל ביום 12.11.84)

פגישה עם מליאת רשות השידור

היו"ר נ' רז:

אני שמח לארח כאן את אנשי רשות השידור. א הזמנו אתכם לרגל ארוע מסוים, אלא בגלל הצורך הלגיטימי לשוחח אתכם על רשות השידור, וכיצד ועדת החנוך מתייחסת ומעריכה דברים שונים ברשות השידור ובכלי התקשורת שאתם מופקדים עליהם. היינו רוצים קודם לטמוע מכם, מהן השאלות האקוטיות בעבודתכם, לאו דווקא שאלות תקציביות אלא מהויות. אנו יושבים כאן בבחינת תלמידים. אני מצטער על שרק חלק מחברי הוועדה נמצאים כאן, אני מצדי עושה כל מאמץ כדי לשכנע את חברי הוועדה להיות נוכחים בישיבות. אני מקווה שבמהלך הישיבה יתווספו עוד חברים.

נ' אדמון:

(מציג את הנוכחים מטעם רשות השידור)

מ' ינון:

קיים חוק רשות השידור אשר חוקקה הכנסת, ובו נקבעו סדרי הפיקוח הצבור על רשות השידור, על הרדיו והטלוויזיה בעברית ובערבית. מוסדות הפיקוח הם המליאה המונה 31 חברים והוועד המנהל המונה 7 חברים, מקרב חברי המליאה. המינוי הוא בהמלצת הממשלה, אם כי למעשה על-ידי הנשיא. המינוי הוא לשלוש שנים, כאשר כל חבר יכול לכהן במשך שתי קדנציות, בסך הכל 6 שנים. הקדנציות אינן חופפות את הבחירות לכנסת, לכן לא תמיד משקף הרכב המליאה והוועד המנהל את תוצאות הבחירות לכנסת, אך הדברים מוצאים את תקונם עם תום קדנציה אצלנו.

לוועד המנהל יש לכאורה סמכויות בלתי מוגבלות. סעיף בחוק רשות השידור אומר כי הוועד המנהל ידון ויחליט בעניני המדיניות. זהו סעיף וללנו, כאשר במציאות הדברים שונים. הוועד המנהל והמליאה יכולים בתאוריה להחליט כל דבר, השאלה מה קורה במציאות. במציאות יש לנו מאבק מתמיד, לעיתים פורה, בין הדרג המקצועי לדרג הצבורי. ישנם מנהלי המדיה, ישנם מנהלי החטיבות והמחלקות, וישנם גם דרגים של עובדי הרשות, בסך הכל כאלפיים איש בכל החטיבות, כאשר המצבה הרשמית היא 1600 עובדים, מתוכם אלף ברדיו והשאר בטלוויזיה בעברית ובערבית. שידורי הרדיו בעברית מעסיקים את רוב העובדים.

למרות שלרשות השידור יש כביכול מועצת מנהלים, במציאות אין המצב כך, משום שישנם מנהלי מחלקות וחטיבות, וכל אחד מהם הוא גנרל בפני עצמו. ישנם חופש הבטוי וזכות הצבור לדעת, ומסביב לכך מתפתחים מאבקים. קיים קונפליקט קבוע בין חיי היומיום, בין השקולים המקצועיים של העורכים האחראים על המסגרות השונות, לבין הדרג הצבורי.

אביא דוגמה: אתמול בא נשיא המדינה בטענה על שהטלוויזיה אינה מתכוון לשלוח צוות כדי לצלם את הארוע שהתקיים בבית הנשיא לציון תשע שנים להחלטת האו"ם בענין ציונות שווה גזענות. התעניינתי והתברר לי כי כל הצוותים כבר משובצים למשימות אחרות. חשבתי כי הנושא חשוב מספיק על מנת שיסוקר, והפעלתי את כל השפעתי לשם-כך. התוצאה היתה שאמנם הופיעה ידיעה נרחבת, מלווה בשיקופית אך לא בסרט. זוהי דוגמה אחת מיני רבות, ודווקא מנהל הטלוויזיה שהיה דובר המשלחת הישראלית לאו"ם בעת שנתקבלה ההחלטה הזו, שקל את הדברים אחרת. אני מניח שהתערבותי עזרה לכך שהידיעה תוזכר. דווקא שלושה צוותי טלוויזיה זרים מצאו ענין בארוע יותר מהטלוויזיה הישראלית. זוהי דוגמה הממחישה את הבדלי ההשקפה בין הדרג המקצועי והצבורי. הוועד המנהל יכול לדון במקרים כאלה רק לאחר שהם מתרחשים, ולתת הוראות והנחיות לעתיד.

תחום אחר אשר מעסיק אותנו הוא התחום התקציבי, ובו אנו דנים עם ועדת הכספים. לתחום התקציבי יש השלכה על תוכן הדברים. אם ברדיו ניתן להפיק דברים יפים גם ללא אמצעים כספיים רבים אין הדבר כך בטלוויזיה. ניסינו לפרוץ דרכים חדשות, אשר קיבלו את ברכת השרים הממונים והיועץ המשפטי לממשלה, אך אנו מותקפים על-ידי גורמים אחרים. כוונתי היא לתשדירי השירות. בינתיים הודיעו לנו כי גם החלק הזעום של ההשתתפות הממשלתית בתקציב הרשות, המסתכם ב-3% מהתקציב, לא יופיע בתקציב הבא. מצב

זה מחייב אותנו עוד יותר מאשר בעבר לעבור לפרסומת מסחרית, שלדעת חלק גדול מאתנו היא הכיוון המעשי, למרות שהמצב הכלכלי קשה. אגרת הטלוויזיה, אשר אמורה לממן 60% מתקציב הרשות, קשה ביותר לגבייה. אנו שוקלים עתה לאחד את גביית חשבונות החשמל והטלוויזיה. גם חברי ועדת הכספים גילו ענין בכיוון זה.

הגורם התקציבי הוא הגורם העיקרי, והוא שמשיע גם על התוכן. ועדת המיטת של ועדת החנוך עוסקת ללא לאות בתכניות ספורט, וגם שם הוכח העיקרי הוא בנושא התקציבי. דברים קמים ונופלים בגלל הבעיות הכספיות. לא יהיה טעם בדיונים ובהחלטות כאלה או אחרת, אם לא יהיה לנו מימון. קשה להפריד בין הצד התוכני לבין הצד הכספי, כי אלה כלים שלובים.

א' פורת:

ברצוני להפנות את תשומת-לב חברי הוועדה לעובדה שלעיתים נוטים לשכוח: במדינת ישראל יש ערוץ טלוויזיה אחד ויחיד, והדבר גורם לכך שמשדריה זוכים לתהודה רבה. שניים-שלושה מליון איש צופים ערב-ערב במהדורת החדשות, ובוחנים ושוקלים כל הגה במאזניים של צורף. עובדה זו יוצרת מצב בו אנשי הטלוויזיה צריכים להיות "סופרמן", על מנת להתגבר על כמות הביקורת לה הם זוכים מכל הצדדים. ישנן בעיות טכניות שבגללן נוצר רושם כאילו הטלוויזיה החטיאה את המטרה. אשר לדוגמה שהביא יו"ר הוועד המנהל, במקרה זה הבעיה היתה טכנית. לא היתה כל כוונה להתעלם מהארוע בבית הנשיא, אך דווקא אתמול היתה מהדורת "מבט" עמוסה מהרגיל, ועורך החדשות צריך היה להחליט מה להעדיף. אנשי החדשות עובדים קשה, עם ציוד מיושן. אנו היחידים בולם שעדיין משתמשים ב"פילם" ולא בוידאו. אנו משדרים לצבור המבוגר רק 4 שעות ביממה, לא כולל התכניות בערבית, וב-4 שעות בלתי אפשרי לספק את כל הרצונות. ככל שהאפשרויות תהיינה מוגבלות יותר, כן תרבינה הטענות.

במסגרת המגבלות התקציביות, אנו בכל זאת מצליחים להגיע לאיזה שהוא מודוס-ויונדי המספק את רצון החתך האחב של האוכלוסייה, וזהו הישג לא קטן. אני מבקש מחברי ועדת החנוך להיות מודעים לבעיה האובייקטיבית של חוסר תקציב, עימה אנו מתמודדים יומיום. אנו עושים במיטב יכולתנו, כדי להתמודד עם הבעיות, אך אין לנו יכולת רבה.

בזמן האחרון קיימת דעיכה מסוימת בחטיבת התכניות בטלוויזיה, וגם זאת בגלל הבעיה התקציבית. מאחר ואין אפשרות לקצץ בחדשות, אנו מקצצים בתכנית דוקומנטרית כזו או אחרת ובדרמה המקורית. בנגוד להפקות טלוויזיה אחרות בעולם, שיש להן קונים גם בארצות אחרות, להפקות שלנו אין קונים שכן ישראל היא הארץ היחידה בה מדברים עברית. הפקת "עמוד האש" עלתה לטלוויזיה כמליון דולר, אך היא היתה מונחת במחסנים במשך שנים, ורק בימים אלה הצלחנו להשיג תקציב להפקת גירסה אנגלית של התכנית, שנרכשה על-ידי ערוץ 4 הבריטי. את 19 הפרקים של הסידרה נהפוך ל-7 פרקים. הסדרות הדוקומנטריות והתרבותיות שמפיק הבי.בי.סי. אינן רק לצורך הפצת תרבות והשכלה, הן גם "ביזנס". הם משקיעים מליונים, בידיעה שיקבלו את התמורה. אנו לעולם לא נגיע למצב כזה. לכן כאשר אנו צריכים לקצץ, אין לנו ברירה אלא לקצץ קודם כל בהפקות היקרות - בדרמה וביצירה המקורית. אלה מגבלותינו, וכדאי שתביאו אותן בחשבון כל פעם שאתם בוחנים אותנו ומותחים עלינו ביקורת.

ט' סער:

אני חייב הסבר לטענה שהשמיע יו"ר הרשות, וצר לי שאנו עושים זאת כאן, בפני ועדת החינוך, אך זוהי דוגמה לאותם דברים שעוברים עלינו - של משאלות-לב ורצונות של כל אחד מאתנו, לעומת האפשרויות. אין ספק שכל אחד מאתנו היה רוצה לראות כתבה על יום השנה להחלטת האו"ם המשווה בין ציונות לגזענות, אך יש לנו מגבלות המכניסות אותנו לסד. אנו מוגבלים מבחינת צוותי הצילום שאנו יכולים להוציא. ישנן גם מגבלות מבחינת אורך מהדורת החדשות. אתמול חרגנו ממחצית השעה המוקצבת לחדשות, והגענו ל-39 דקות. במהדורת אתמול היו הרבה סיפורים חדשניים שחשיבותם רבה יותר מהארוע שהיה בבית הנשיא, בעיקר בנושאי כלכלה, כולל השביתות שהיו אתמול ברשויות המקומיות. חלק מהמהדורה הקדשנו לרעב באתיופיה, וכללנו בכתבה חומר בלעדי שהביא לנו איבי נתן. כאשר משווים בין שתי ידיעות, על מנת לקבוע איזו משתיהן חשובה

יותר, צריך לדעת במה מדובר. מדובר בארועשנועד לציין 9 שנים להחלטת האו"ם. לא ציינו 8 שנים ולא ציינו 7 שנים. מה שאיפיון את הארוע השנה הוא נוכחותו של הסנטור מויניהאן בטכס בבית-הנשיא. את הסנטור ריאיינו ביום ו' ונראינו גם הערב, במסגרת "זה הזמן". הסברתי זאת לנשיא, והוא הבין וקיבל את הסברי. הוא היה מרוצה מהאופן בה נמסר על הארוע.

אין ספק שהיינו רוצים להראות יותר, אך אנו מוגבלים לא רק בגלל בעיות תקציב, אלא גם בגלל שעות שידור. מאף אחד מאתנו לא נעדר רצונו של המנכ"ל להגיש עוד מהדורת חדשות בשעות הבוקר. אנו רוצים להראות יותר, אך הבעיה העומדת במרכז היא בעית עצם קיומנו. אנו קמים ונופלים בנושא התקציב. השאלה היא לא מה נוכל לשדר בעוד חצי שנה, אלא מה נוכל לשדר בעוד שבוע.

מ' פלד:

מהו תקציב רשות השידור?

א' פורת:

42 מליון דולר.

ט' סער:

עברנו תקופה קשה של טכטוכי עבודה ברשות. היום אין לנו עוד בעיה כזו. הבעיה הקשה של מוסדות הרשות היא כיצד נוכל להמשיך לתפקד במינימום שבו אנו מתפקדים היום.

י' בראל:

ברצוני להתייחס לכמה ממאפייני הטלוויזיה בערבית. להוציא מהדורת החדשות בערבית, שכותרות ממנה מתורגמות לעיתים לעברית, כל יתר המשדרים מתורגמים במלואם לעברית. אנו משדרים כ-14 שעות בשבוע, כשליש משעות השידור בעברית. עד כמה שידוע לי, זוהי הטלוויזיה היחידה בעולם שאין לה ערוץ משלה. על ערוץ אחד משדרות ארבע שלוש תחנות - הלימודית, הערבית והעברית. ברור שעובדה זו יוצרת בעיות עבור כל שלוש היחידות. הטלוויזיה הלמודית היתה מעונינת לשדר יותר ואינה יכולה, כך גם לגבי הטלוויזיה בערבית ובעברית. רק בימים ו'-ז' יכולה הטלוויזיה בערבית לפעול כ"גוי של שבת", וכך גם בערבי חגים ובמוצאי חגים.

הטלוויזיה הישראלית נוסדה עקב הצורך לשדר לאוכלוסיה הערבית. מאגר כח האדם שעמד לרשות הטלוויזיה בערבית היה מצומצם ביותר. בשנים הראשונות קשה היה לנו למצוא מפיקים ובמאים. הטלוויזיה היא שהכשירה את כח האדם הקיים. אני שמח לציין כי צוות העובדים שלנו מייצג את כל מרכיבי הקשת הדתית והאתנית בארץ. מחצית העובדים יהודים ומחציתם אינם יהודים. בין הלא יהודים ניתן למצוא נוצרים קתולים ואורתודוכסים, דרוזים ומוסלמים, מהשטחים ומישראל. אנו הכשרנו את העתונאי הדרוזי הראשון ברמת-הגולן. הוא הדין לגבי הבדואים. הטלוויזיה בערבית היא היחידה העוסקת בכל מרכיבי האוכלוסיה בארץ.

לטלוויזיה בערבית אין את הקרדיט שיש לטלוויזיה בערבית, אותה מצטטים ומבקרים, ואליה מתייחסים. עוד לפני שקמה הטלוויזיה בערבית, כבר חשבו במדינות ערב כיצד לבטל כל אפשרות של השפעה שתהיה לטלוויזיה ישראלית בערבית, אם תקום. בתחילת שנות השבעים היו 40% צפיה למשדרים בערבית, מקרב האוכלוסיה המבינה ערבית. עם השנים עלו האחוזים על הצפיה בטלוויזיה הירדנית. במזרח ירושלים אנו מגיעים היום ל-98% צפיה בחזרות. גם בתכניות הטלוויזיה הסלקטיביות יותר - לנשים, לילדים ולאינטלקטואלים - אנו מגיעים לשיא בצפיה. 800 אלף עד מליון יהודים מודים כי הם צופים בשידורים שלנו. את שידורינו קולטים עד למבואות ביירות. ישנה אפילו חלוקה ג'נטלמנית של שעות שידור בינינו לבין הירדנים. כאשר הם משדרים את החדשות בערבית, ב-7.30, אנו משדרים את החדשות בערבית. הפופולריות שלנו בירדן אינה נופלת מזו שבישראל. כאשר אנשי הטלוויזיה הירדנית מגיעים לגדה, אנו נפגשים איתם.

ב' שליטא:

לא פעם אני רואה שני צוותים, האחד בעברית והשני בערבית, הבאים לסקר אותו ארוע. האם אי אפשר היה לחסוך ולהשתמש פעמיים באותו חומר?

י' בראל:

רוב החומר מקורו במאגר אחד, אך יש לזכור כי אלה שתי מערכות שונות. אתה חייב לשקול את החומר על-פי אוכלוסית היעד שלך, ולכן יש מגבלות בשימוש באותו חומר. העובדה שאנו עדיין עובדים בשיטות מיושנות, בפילם ולא בווידאו, גורמת לכך שיש צורך לערוך את החומר, לחתוך ולהדביק אותו ולעשות סינכרוניזציה. יכול להיות שניתן היה להשתמש בצוות אחד שיסריט עבור הטלוויזיה בערבית ובעברית, אילו עבדנו בווידאו, אך אנו משדרים חדשות ב-7.30, והחומר חייב להיות מוכן כבר ב-7.00. ברור איפוא שמרווח הזמן העומד לרשותנו מוגבל יותר מזה העומד לרשות הטלוויזיה בעברית.

מ' פלד:

איזו השקעה צריך להשקיע בהתאמת הציוד?

ט' סער:

אנו נמצאים עתה באמצע תהליך התאמת הציוד. הקורס להכשרת צוותים מתקיים עתה.

י' בראל:

יש צורך בהשקעה של מליון דולר, כדי לפתור את הבעיה.

ט' סער:

בקרוב יהיו לנו 2-3 צוותים שיעבדו עם הציוד החדש.

א' סחייק:

אני רוצה לתת דוגמה הפוכה לזו שניתנה על-ידי יו"ר הרשות: שר החנוך נפגש בשבוע שעבר עם מיופה הכוח המצרי, מ' בסיוני. הוא הזמין את הטלוויזיה בעברית ודיבר ערבית מול המצלמות, אך את הרדיו בערבית שכח להזמין, אולי משום שאיננו עוסקים בקהל הבוחרים שלו. אנו נתקלים בבעיה זו כל הזמן.

י' פלג:

אני מסתייג מדבריך, לא באנו לכאן כדי לחלק ציונים.

היו"ר נ' רז:

הוא מעלה את הפרובלמטיקה.

א' סחייק:

הרדיו בערבית משדר מ-6.00 בבוקר עד 12.00 בלילה. הוא משדר מהדורת חדשות כל שעה ושני יומני חדשות. סקר שנערך לאחרונה במצרים, על-ידי הבי.בי.סי, העלה כי יש לנו 15 מליון מאזינים קבועים שם. בארצות ערביות אחרות קשה לערוך סקר, כי הן נחשבות לארצות אויב. גם סקרים שנערכו בארץ על-ידי תכרת "דחף", מעלים כי 58% מקרב ערביי ישראל והשטחים מאזינים לרדיו בערבית.

לא היתה לי כוונה לתקוף איש בדברי, אלא להעלות בעיה שאנו נתקלים בה בעבודתנו. כאשר אנו פונים לפוליטיקאים ומבקשים תגובות, אנו נתקלים בעובדה שאין להם אינטרס לומר את דבריהם, כך שישמעו גם בחו"ל, וזאת בגלל אינטרסים פנימיים. קווייתי כי ועדת החנוך תוכל לפנות אל הפוליטיקאים לשתף איתנו פעולה.

י' פלג:

הדיון הזה קיבל אופי של דיון בשתי רמות. ישנה הרמה העקרונית, כפי שהציגה מיכה ינון, וקיימת הרמה המעשית אשר הוצגה כאן על-ידי יתר הדוברים. כל הדיון כאן מתבסס על רצון טוב, כי איני בטוח שעל-פי חוק רשות השידור, יש לוועדה הזו סמכות פיקוח מעשית על רשות השידור.

מ' ינון:

יש לה סמכות פיקוח פרלמנטרית על השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור.

י' פלג:

ישנו נושא שלגביו אפשר יהיה להגיע לסיכום והבנה מעמיקה יותר, והוא תרבות התקשורת. הזכיר זאת המנכ"ל באומרו כי הרשות הופכת לא פעם למטרה לביקורת. זוהי הגדרה ממעיטה. עובדי הרשות כולם, ובמיוחד עובדי מחלקת החדשות של הטלוויזיה, הם מטרה קבוע לביקורת חריפה. אם חברי הכנסת בכלל וחברי ועדת החנוך בפרט, יוכלו לשמש גורם ממתן בתחום זה, יהיה הדבר רצוי מאד. כל חברי הכנסת היושבים כאן, ליברלים וליברלים למעשה, יודעים כי לכל אמצעי תקשורת יש תפקיד של כלב השמירה על הדמוקרטיה.

ישנה בעיה נוספת: מוסדות הרשות אינם משקפים את החלוקה הפוליטית כפי שנקבעה בבחירות, ונדמה לי שעד אשר יתוקן ההרכב, חשוב שיינתן בטוי הולם לתפיסות הרווחות בצבור, בהתאם לחוק. אני חושב שיש מעמד צבורי וסמכות מוסרית לקומבינציה של ועדת החנוך והוועד המנהל של רשות השידור. הביקורת על רשות השידור היא אולי ליגית, אך השאלה היא באיזה סגנון היא נעשית. צריכה להיות הבנה לענין שיקוף הדעות הרווחות. היתה החלטה ספציפית מאד של הוועד המנהל, וקודם לכן של הנהלת הרשות, בענין החשיפה התקשורתית המוגזמת שמקבל כהנא. בנושא זה גם בוועדה זו לא יהיה כל וכוח.

כדאי שתברי הוועדה יתייחסו להעלמם של שדורי אינפורמציה, חנוך ובידור, שחוק רשות השידור מדבר עליהם. יש מקום לכך שוועדת החנוך תתייחס לעובדת העלמותן של היצירות המקוריות ותכניות המטפחות את הערכים הישראליים. אין ספק שהנושאים האלה קוצצו בגלל מגבלות תקציב, ואולי השמעת קולה של ועדת החנוך בענין זה, תתרום את חלקה.

א' הראל:

האפשרות היחידה היא לדון ולהחליט בעד או נגד שידורי פרסומת בטלוויזיה.

י' פלג:

הנושא השני שתברי הוועדה יכולים להתייחס אליו, הוא חשיפת הכנסת לאמצעי התקשורת. אין זה המקום לסקירה מקיפה, כיצד מסקרות הטלוויזיות במקומות אחרים בעולם את הפרלמנט. בפרלמנט הגרמני למשל, מצלמות שלוש מצלמות כל הזמן. בפרלמנטים אחרים אין מתירים כלל צילום לטלוויזיה. צריך ליצור עבירה של התייחסות ענינית בכנסת לנוכחותם של אמצעי התקשורת. כולנו יודעים שכאשר ישיבה מכוסה על-ידי הטלוויזיה, משתתפים בה כל חברי הוועדה.

פ' גולדשטיין:

אני רוצה לברך את כל אלה שנמצאים כאן פעם ראשונה. לענין הטלויזיה: מחלקת החדשות מגלה לפעמים גמישות שהיא במקומה. כך למשל שידרה הטלויזיה אתמול מהדורת חדשות בת 39 דקות. בעת ביקור שערכנו בגלי צה"ל, התברר לנו כי ישנם שם שני משדרים נשכחים במחסנים, ורק בעקבות ביקורנו נתגלו. אולי גם ברשות השידור קיימת אותה תופעה. אני בעד הגדלת תקציב רשות השידור, בכפוף להתייעלות. כולנו יודעים כי ברשות השידור קיימת אבטלה סמויה, ונתונים בענין זה התפרסמו. למרות שאיננו מפקחים עליכם ישירות, אלא על השר, באים גם אלינו עורכים וכתבים, ומספרים לנו על תכוליהם בענין זה.

מ' ינון:

אם יהיה עוד כסף, יהיה לאנשים אלה מה לעשות.

פ' גולדשטיין:

אפשר יהיה להעביר כספים לדרמה וליצירה ישראלית.

אחת הבעיות שאנו עומדים בפניה היא הקמת רשת שניה. רשת שניה היא מחוייבת המציאות הישראלית, לכן מיד עם פתיחת המוסד הגשתי הצעת חוק פרטית משלי בענין זה, אך אם מישהו חושב שהקמת רשת שניה תפטור את בעיות הטלויזיה, אינו אלא טועה. מה שפתיחת רשת שניה תשיג היא מתן עוד בימה להתבטאות פוליטיקאים.

אני בעד קיום דיון על הכנסתה או אי הכנסתה של הטלויזיה לכנסת. בשעתו רציתי ליזום דיון כזה, היום הכנסת פחות בעייתית מאשר בעבר, הקואליציה גדלה והקוטביות ירדה. בכנסת הקודמת, כאשר היתה ממשלה צרה ואופוזיציה רחבה, הבעיות היו חריפות יותר. אך כל עוד קיימת רשת אחת, אנו חייבים לקיים דיון פנימי עם אנשי המדיה בנושא זה. אני מקבל את התזה לפיה פוליטיקאים ואנשי המדיה הולכים יד ביד. המדיה גורמת לא פעם עוול לכנסת, לחברי הכנסת ובעקיפין גם לדמוקרטיה. כאשר חבר-כנסת מגדף ומנאץ, זהו אולי מומנט טלויזיוני מובהק, אך השאלה היא מה זה גורם לפרלמנט הישראלי. גם זהו אספקט שצריך לדון בו ביום עיון משותף.

היו"ר נ' רז:

הופנתה בקשה ליו"ר הכנסת, לזמן דיון על מעמדה התקשורת ובכלל זה הטלויזיה בכנסת.

ש' אמור:

האם אתה מתכוון להקמת רשת נוספת, אשר תפעל בתוך רשות השידור?

פ' גולדשטיין:

לא, אני מדבר על רשת מסחרית, אשר תמומן מפרסומת.

מ' פלד:

האם החוק אשר הוצג בפנינו, הנותן סמכות כה רחבה לרשות השידור, יהיה טעון תיקון במקרה שתקום רשת שניה?

מ' ינון:

החוק הקיים מכסה רק את רשות השידור הקיימת.

י' פלג:

אם הרשת הנוספת תקום בתוך רשות השידור, החוק הקיים יכסה אותה.

היו"ר נ' רז:

ההצעה שפנחס גולדשטיין יוזם היא להקים רשת נפרדת, מסחרית עצמאית, עם מועצה צבורית.

מ' פלד:

שאלה נוספת: מהו היחס בין הדרג הצבורי לדרג המקצועי? על-פי הדוגמה שהובאה כאן, לא הבנתי מהו היחס. מהדוגמה מסתבר כי הדרג הצבורי מתערב ממש בניהול היומיומי של התכניות. אני סבור כי הסדר צריך להיות אחר, שהדרג הצבורי יגדיר ויתן הנחיות, אך הדרג המבצעי יתרגם את ההנחיות לשפת היומיום. אני מבין שכרגע הדרג הצבורי בעצמו נקרא להתערב בתכנון היומיומי של עבודת הרשות, וזהו מצב המזמן תקלות מיותרות.

הפרסומת המסחרית הוצעה כאילו זו הברירה היחידה, נוכח קיצוצים בתקציב. גם כאן טושטש גבול מסוים. השאלה אם ללכת לפרסומת מסחרית היא שאלה עקרונית ולא תקציבית. אני רוצה לדעת, האם באיזה שהוא מקום נתקבלה החלטה על-כך?

מ' ינון:

זהו ענין שהכנסת תתבקש להכריע בו. ישנה חוות-דעת של היועץ המשפטי לממשלה דאז, מאיר שמגר, לפיה אי אפשר לשדר פרסומת מסחרית בטלוויזיה על-פי החוק הקיים. מבלי שהכנסת תיתן אישורה לכך, לא נוכל לשנות את המצב הקיים.

מ' פלד:

שמעתי שתקציב הרשות הוא 42 מליון דולר, ואני נדהם מקוטן התקציב. הייתי רוצה לדעת מהו התקציב יחסית לתקציב רשויות שידור אחרות כאחוז מתוך תקציב מדיניותיהן.

א' פורת:

בכל מקום בעולם אליו הגעתי, נדהמו אנשי מקצוע כאשר תארתי להם מה אנו משדרים ומפיקים, ואיזה ציוד ותקציב עומדים לרשותנו.

מ' פלד:

זה כשלעצמו ענין המחייב יתר הסבר. מדוע בענין כה מרכזי בחיי הצבור שלנו, המדינה מוכנה להשקיע כל-כך מעט. שמעתי שההשקעה בציוד החדש היא בהיקף של מליון דולר בסך-הכל. אנו עוסקים כאן בקטנות...

מ' ינון:

חבל שאינך שר האוצר.

מ' פלד:

לשר האוצר יש קדימויות משלו. על כל פנים, בנקודה זו יש להתעמק.

נ' ברון:

מתוך התקציב הזה, 80% מוצא לתשלום משכורות, שוברי תשלום, שעות נוספות וכו', ורק 20% מוקדשים להפקה ממש.

א' פורת:

אותו כח-אדם הקיים ברשות, אילו יכולנו להעמיד לרשותו תקציבי הפקות וזמן שידור ממושך יותר, יכול היה להיות מופעל טוב יותר.

./.

מ' פלד:

באשר לחדשות המעסיקות חברי-כנסת כה רבים, לדעתי יש להבדיל בין דיווח לבין פרסומת אישית. אני סבור כי בענין זה יש מקום להגדרה, מכיוון שגם כצופה אני מתרשם שהקו אינו מוגדר דיו. נראה לי שאפשר היה להסתייע בהגדרה כזו ולהחיל את העקרון שמה שראוי לפרסום, הוא מה שיתפרסם.

חלקים גדולים מהתכנית בערבית הם בעלי ענין אוניברסלי, והתכניות אינן צריכות להיות גזויות רק לצבור הערבי. אני סבור שצריכה להיות מגמה של אינטגרציה בין התכניות בערבית ובערבית, על מנת להגדיל את שעות הצפיה. אני יודע שערבים רבים צופים גם בתכניות בערבית, וזהו תהליך חיובי.

אשר לתכניות חנוך, כאן הייתי רוצה לדעת אם ישנם קוים מנחים ברורים. ישנן תכניות חנוך המקנות ידע והשכלה כלליים. תכנית חנוכית הינה טובה יותר, ככל שהיא מתרחקת מהיוםמרה להעניק ערכים ומתבססת על מידע - ללא גלוריפיקציה וללא דמוניזציה. איני יודע על-פי אלו עקרונות מכינים תכניות חנוך ברשות השידור. האם מוסכם על רשות השידור כי תכניות חנוך צריכות לשים את הדגש על סיפוק מידע, ללא נסיון להלביש עליו ערכים? האם ישנן הגדרות בענין זה?

ק' גרדוש:

בחוק רשות השידור קיימת הגדרה ברורה.

מ' ינון:

המטרות כפי שהן מוגדרות בחוק, הינן המטרות שבחוק החנוך הממלכתי.

מ' פלד:

מטרות החנוך הממלכתי הן דבר אחר.

א' אבנר:

בחוק רשות השידור נאמר: "לקיים את מטרות חוק החנוך הממלכתי".

היו"ר נ' רז:

הניסוח אומר: "לקדם את מטרות החנוך הממלכתי כמתואר בחוק החנוך הממלכתי תשי"ג-1953".

נ' אדמון:

איני רוצה לדבר על בעיות תקציב, רק אומר כי יחסית למספר המאזינים, תקציב רשות השידור שלנו הוא בין הגבוהים בעולם.

א' אבנר:

הפקת משדר לאדם אחד עולה כמו הפקת אותו משדר ל-10 אלפים איש.

נ' אדמון:

התקציב שלנו מספיק גבוה. יש לנו הרבה מאד עובדים, ואחת הבעיות שלנו היא שוב התקציב מיועד לתשלום משכורות ולא לביצוע עבודה. לא נראה לי כי בימים קשים אלה נוכל לבוא אל הממשלה בתביעה שתגדיל את תקציבנו. נראה לי כי נוכל להתמודד עם הבעיה במסגרת פנימית.

באשר לתפקידי הוועד המנהל, איני רוצה להרחיב את הדבור על-כך, אך אומר כי אחת ההחלטות הראשונות של הוועד המנהל היתה שאנו מטילים על הטלוויזיה בערבית לתרגם את החדשות לעברית, אך אז נאמר לנו שקיימת בעיה טכנית. כתוצאה מכך, למרות שרבים מתושבי הארץ היו מעוניינים בתרגום החדשות מערבית, אין הדבר מתבצע. זוהי דוגמה לבעיות שהוועד המנהל נתקל בהן, ומוצא עצמו מתוסכל נוכח אי יכולתו לשנות דברים, למרות הסמכויות הרבות שיש לו.

אני רוצה להתרכז בנושא הנראה לי חשוב, והוא תפקידה של מחלקת החדשות של הטלוויזיה והרדיו. אנו ועד מנהל שהממשלה מינתה. השאלה היא אם רשות השידור רואה עצמה כרשות שידור ממלכתית, או כרשות המשרתת כפי שהיא מבינה ועל-פי החלטת מנהליה. אני חושב שזוהי רשות שידור של מדינת ישראל, וכרשות שידור ממלכתית יש לה תפקיד ממלכתי חנוכי ממדרגה ראשונה. הרשות הזו חייבת לנהל עצמה על-פי אותו עקרון שעובד משרד החוץ מייצג את המדינה בחו"ל, מבלי להתחשב בדעותיו הפרטיות, וכשם שכל קצין בצה"ל מפקד על פקודיו. אך עורכי החדשות רואים עצמם לעיתים כעורכי עתון חדשות. דוגמה לכך היא התנהגותה של מחלקת החדשות בסיקור התכנית הכלכלית. מחלקת החדשות בדקה את התכנית על צדדיה השליליים, ובכך גרמה עוול לעיסקת החבילה. היא לקחה על עצמה את תפקיד העתונות, בעוד שדווקא העתונות היתה אחראית יותר בנושא זה. בנקודה זו יש וכוח בין חברי הוועד המנהל, מהו תפקידה של רשות השידור, ומה תפקיד מחלקת החדשות בטלוויזיה. נכון שיש להראות גם דברים שלא כל אחד מאתנו היה רוצה לראות, אך השידור חייב להיות מאוזן יותר. אני סבור שהטלוויזיה היתה צריכה להקדיש יותר מזמנה לתכניות הסברתיות וחנוכיות בנושא המלחמה בתאונות דרכים.

פי גולדשטיין:

בקדנציה הקודמת פניתי אל טומי לפיד בענין זה, והוא אמר כי הוא חושב שעוסקים בכך מספיק.

ני אדמון:

אני מדבר על האופי הממלכתי של רשות השידור. רשות השידור אינה צריכה להתחרות בעתונות, אלא על חנוך הצבור.

היו"ר ני רז:

אנו כבולים בסד הזמן. היינו רוצים להפגש אתכם פעם נוספת תוך שבועיים, על מנת לקבל תשובות לשאלות המטרידות אותנו. אני מקווה כי תכבדו אותנו גם בישיבה הבאה בנוכחותכם.

אי פורת:

ברצוני להעיר הערה מתייחסת לדבריו של מר אדמון, בשאלה עד היכן מגעת סמכותנו כחברי גופים צבוריים. יכולת נציגי גופים צבוריים להתערב בעבודתם של הדרגים המקצועיים, היא נושא נכבד מאד, אך חוק רשות השידור אינו מתייחס אליו. אשר להערתו כי בשעתו הציע לתרגם את החדשות בערבית לעברית, הרעיון לכך בא דווקא מהדרגים המקצועיים. זו לא היתה החלטה של הוועד המנהל, אלא הוועד דווח על-כך, והרעיון ירד מהפרק כי הצריך תוספת של 7 עובדים למצבת כח האדם.

היו"ר ני רז:

במהלך הדיון עלו שאלות חשובות ביותר. אני מקווה כי נוכל להתייחס אליהן בדיון שנקיים תוך שבועיים.

אי הראל:

אני חושב שהדיון בענין רשות השידור הוא רציני מאד, ולא הייתי רוצה שיתנהל כלאחר-יד. יש לי משאלה, שהדיון הבא יתקיים ברשות השידור, ויהיה מלווה בסידור.

אשר להקמת רשת שניה, הצעת החוק של הממשלה יכולה להיות מונחת על השולחן הזה, עוד בטרם נסיים את הדיון בנושא רשות השידור. כדי שלא ניקלע למצב כזה, אני מציע להזרז ולסיים את הדיון.

היו"ר נ' רז:

אני מקווה כי נצליח להחיש את הדיון ולסיימו, על מנת לגבש עמדה בנושא הרשת השניה, לפני שתובא לכאן הצעת החוק. נחלק לחברי הוועדה את חוק רשות השידור, כחומר רקע להמשך הדיון.

אני רוצה להודות לחברי הוועד המנהל ולהנהלת רשות השידור.

בחירת ועדות מישנה

היו"ר נ' רז:

אנו צריכים להסדיר בחירתן של שתי ועדות מישנה, האחת לנושא חוק חנוך חובה הבטחת ההיטל. זו צריכה להיות ועדה המשותפת לנו ולוועדת העבודה והרווחה. נציגינו לוועדה יהיו: מתי פלד, אהרן הראל ואנוכי.

א' שאקי:

גם אנו מעוניין להשתתף בה.

היו"ר נ' רז:

אין מניעה.

פ' גולדשטיין:

אני מציע לצרף לוועדה גם את בני שליטא.

א' הראל:

הוא יכול לבוא במקומי.

היו"ר נ' רז:

הרכב ועדת המישנה יהיה: אנוכי, אהרן הראל או בני שליטא ואבנר שאקי.

ועדת מישנה שניה היא לנושא הרשת השניה. בענין זה ביקשני שר התקשורת להיות מעורב. לוועדה זו אני מציע את פנחס גולדשטיין, אשר יעמוד בראש הוועדה, את חברי-הכנסת מיכה רייסר, אהרן הראל ואותי.

א' שאקי:

מאחר ויש לכך גם היבטים דתיים, צבוריים וממלכתיים, אני מבקש לצטרף לוועדה.

היו"ר נ' רז:

נשמור על איזון נכון בוועדה.

מ' פלד:

האם ועדת המישנה היא שתקבע את עמדת ועדת החנוך?

היו"ר נ' רז:

היא תביא את החומר לוועדת החנוך.

מ' פלד:

כלומר הנושא יובא ממילא לוועדת החנוך?

היו"ר נ' רז:

כן.

(הישיבה ננעלה ב-13.30)